Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ'. ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 21 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΒΡΗ 1913 ΑΡΙΘΜΟΣ 510

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Ὁ νοῦς νὰ ὑψωθῇ.
» » «Τὸ ἄσπρο καὶ τὸ μαῦρο».
Ι. ΖΕΡΒΟΣ. Λυρικὲς σάτυρες.
ΜΕΝΑΝΤΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣ. Ἀνθολογία τῶν Γάλλων λυρικῶν
ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΣ. Ρυθμικὴ γυμναστική.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ἀπόγονοι (συνέχεια).
ΨΥΧΑΡΗΣ. Εἰρήνη καὶ πόλεμος.
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἂν καὶ τώρα μόλις τέλειωσε ὁ πόλεμος, ἂν καὶ τώρα μόλις σφραγίσανε τὴ συθήκη τῆς εἰρήνης στὸ Βουκουρέστι, δύσκολο δὲν εἶναι, δὲν εἶναι πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα του, νὰ φιλοσοφήσουμε λιγάκι ἀπάνω σὲ ὅσα εἴδαμε, σὲ ὅσα συνεβήκανε.

Τὸ βῆμα ποὺ ἔγινε πρὸς τὰ ὀμπρός, στάθηκε γιγαντένιο.

Πόσο κέρδισε ἡ Ἑλλάδα, χρονιὰ χρονιὰ θὰ τὸ καταλάβουνε. Μὰ ὅσο κερδεμένη κι ἂν εἶναι ἀπὸ ἔποψη γεωγραφική, τίποτα δὲν εἶναι, σὰ στοχάζεσαι τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ἠθικὴ τὴν ἔποψη.

Νὰ νίκησε μὲ τὸ κουράγιο μονάχα, μὲ τὴν ὁρμή, μὲ τὴ θυσία, μὲ τὸ αἷμα· νίκησε μὲ τὴ μέθοδο, μὲ τὴν τέχνη, μὲ τὴν ἐπιστήμη, ὅπως στὰ Γιάνενα, ὅπως τόσες ἄλλες φορές.

Κι ἀφτὸ σημαίνει, ἐπειδὴ ὁρμὴ ἔχεις σήμερις, ἄδριο μπορεῖς νὰ μὴν ἔχῃς. Μέθοδο ἔχεις πάντα.

Καὶ δὲ βλέπω στεφάνι ποὺ νὰ μὴν τῆς ἀξίζῃ τῆς πατρίδας τῆς ζηλεμένης, τῆς λατρεφτῆς, ἀφοῦ δὲν τῆς ἄρκεσε νὰ νικήσῃ Τούρκους καὶ Βουλγάρους μὲ τὸ σπαθί, τοὺς νίκησε μὲ τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς τῆς ῥωμαΐκης, γιατὶ στὶς χῶρες ὅπου οἱ Βουλγάροι, τὰ τούρκικα τὰ τζαμιὰ τὰ κάμανε ἀχούρια, ἦρθε ὁ στρατὸς ὁ ἑλληνικὸς καὶ εἶπε στοὺς Τούρκους· —«Πάρτε πίσω τὰ τζαμιά σας, μιὰ κ' ἡ θρησκεία σας τὸ θέλει.»

Νὰ νικᾷς μὲ τὴ δύναμη, νὰ νικᾷς μὲ τὴ θέληση, μεγάλη βέβαια ἡ νίκη· τὸν ἐχτρό σου νίκησες.

Νὰ νικᾷς ὅμως ἄξαφνα μὲ τὴν καλοσύνη, τότες πιὰ νίκησες τὸν ἑαφτό σου, νίκησες τὴν οἰκουμένη, μαζὶ νίκησες τοὺς αἰῶνες.

Εἶναι ἀλήθεια ποὺ στὸν ἀγώνα της τὸ φοβερό, βρῆκε ἡ Ἑλλάδα τοὺς κατάλληλους ἀθρώπους.

Τρεῖς ἀφτοί, χωρὶς νὰ δικήσουμε τοὺς ἄλλους, ποὺ εἶναι καὶ τοῦ λόγου τους ἀσκέρι σωστό, μὰ γιὰ νὰ ἀναφέρουμε τοὺς μεγαλήτερους, τοὺς ὁδηγούς.

Τρεῖς· ὁ μακαρίτης ὁ βασιλιάς, ὁ Γιῶργος. Ὁ Βενιζέλος. Ὁ ***Κουμπάρος***.

Ὁ μακαρίτης ὁ βασιλιάς, ὁ Γιῶργος, ἂς ποῦμε πὼς ἀκόμη καὶ σήμερα εἶναι ἄγνωστος. Ποιὸς ξέρει, ποιὸς ὑποψιάστηκε ποτέ του τὴ βαθειὰ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸ λαό, γιὰ τὸ λαό του; Τὸ χαμόγελο τοῦ βασιλιᾶ ἔκρυφτε τὸ τί ἔννοιωθε μέσα του, τὸ χαμόγελό του τὸ ἀγαθό, τὸ ἔξυπνο, τὸ εἰρωνικὸ κάποτες, τὸ χαμόγελό του ποὺ εἴτανε ἀπὸ τὰ χαμόγελα ἐκεῖνα τῆς Δύσης, ὅπου ἡ ψυχὴ ντρέπεται τὸν πόνο της καὶ καμώνεται πὼς παίζει.

Μιὰ φορὰ τὸ εἶδα τὸ χαμόγελό του στὸ βασιλικὸ τὸ παλάτι. Μιλήσαμε κάμποση ὥρα μαζί. Καὶ μιλοῦσε πάντα χαμογελώντας. Ἄξαφνα τὸ χαμόγελο ἔσβησε. Μ' ἕνα ὕφος σοβαρὸ ποὺ τὸ θυμοῦμαι ἀκόμη, μὲ μιὰ φωνὴ ποὺ ἔμοιαζε νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ βασιλιᾶ, μοῦ ἔλεγε τὴν καλοσύνη, τὴ φρονιμάδα, τὴν ὀρθὴ κρίση τοῦ λαοῦ μας, καὶ τί ἀφοσίωση ποὺ τοῦ εἶχε τοῦ λαοῦ καὶ πόσο τοῦ ἄρεζε στὸ Τατόϊ νὰ κουβεντιάζῃ μὲ τοὺς ἁπλούς. Σάστισα, γιατὶ τὸν εἶχανε τόσο ἀδικημένο τὸν καημένονε, ποὺ ὅσο κι ἂν ἀποφέβγω νὰ πιστέβω τὸ τί κόφτουνε οἱ γλῶσσες δῶθε κεῖθε, τὸν περνοῦσα καὶ γὼ γι' ἀδιάφορο κ' ἐγωϊστή. Τότες κατάλαβα τὸ λάθος μου. Καὶ κατόπι, σὰν ἦρθε ὁ πόλεμος τοῦ 1897, κατάλαβα τί βάσανα τράβηξε ὁ ἄθρωπος, ποὺ ἤξερε ἀφτὸς τί μαγερέβανε τότες οἱ Δυνάμες, ποὺ γνώριζε τὴν κακούργα, τὴν ψέφτρα, τὴν ἀνόητη Ἀουστρία, ἔβλεπε πὼς ὁ τόπος του πήγαινε στὸ χαμό του — καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἐμποδίσῃ, ἀφοῦ ἀλλιῶς τὸ ἤθελε ὁ Ντελιγιάννης.

Κατάλαβα καὶ τώρα τελεφταῖα πὼς ὄχι ἀπὸ διπλωματία μαθές, ὄχι ἀπὸ τὴν τέχνη του νὰ κάνῃ βίζιτα στοὺς διάφορους θρόνους τῆς Ἑβρώπης, παρὰ